SA’D BİN UBADE (radıyallahü anh)

Eshâb-ı kirâm’ın meşhûrlarından. Ensârdan olup, cömertlikte benzeri yoktu. Künyesi Ebû Sabit ve Ebû Kays’dır. Lakabı Seyyid-ül-Hazrec’dir. Hazrec kabilesinin Sâide kolundandır. Babası Ubâde, kabilesinin reîsi idi. Annesi Umre binti Mes’ûd, sahâbiyedir. Doğum târihi bilinmemektedir. 14 (m. 635) senesinde Şam tarafında, Havranda vefât etti. Gûta kasabasında defn edildi. Sa’d bin Ubâde (radıyallahü anh) zamanının bütün ilimlerini tahsil etmiş ve Arap emirleri tarzında yetişmiştir. O zamanın harp vasıtalarını kullanmakta ve bilhassa ok atmakta son derece maharetli idi. Ayrıca edebiyatın zirvede olduğu o devirde Arapçayı bütün incelikleriyle bilirdi. Lisan bakımından o derece meşhûr olmuştu ki bu husûsta bir müşkili olan ona sorardı. Araplar arasında her hangi bir sanatta ve ilimde büyük maharet sahibi olan kimselere “kâmil” lakabı verilirdi. Sa’d bin Ubâde de Arapçayı konuşma ve bütün inceliklerini bilme husûsunda büyük bir şöhrete sahip olduğu için ona da “Kâmil” lakabı verilmiştir.

Sa’d bin Ubâde (radıyallahü anh) ikinci Akabe bîatında müslüman oldu. Bu bîatte O da Peygamberimizle (aleyhisselâm) görüşüp, kendi canlarını ve mallarını korudukları gibi, Peygamberimize (aleyhisselâm) yardım edeceklerine söz veren sahâbîlerdendi. Bu bîatte seçilen 12 temsilciden biri de Sa’d bin Ubâde (radıyallahü anh)’dir. Çok zengin ve cömert idi. Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) Medine-i Münevvere’ye hicret ettiğinde, Hazreti Hâlid bin Zeyd’in evinde yedi ay misâfir olmuştu. Sa’d bin Ubâde (radıyallahü anh) Peygamberimize (aleyhisselâm) bu misâfirliği sırasında her gün yemek göndermiştir. Hicretin ikinci yılında yapılan ve ilk olan Ebvâ gazvesinde Sa’d bin Ubâde (radıyallahü anh) Medine’de vekîl olarak görevlendirildi.

> Peygamberimiz (aleyhisselâm) Bedir Savaşı yapılmadan önce müşavere heyetini topladığında Sa’d bin Ubâde de (radıyallahü anh) bu heyette bulunmuştur. Bedir Savaşı’na ve Uhud Savaşı’na katılmıştır. Uhud Savaşı’nda Peygamberimiz (aleyhisselâm) Hazrec kabilesinin sancağını Sa’d bin Ubâde’ye (radıyallahü anh) vermiştir. Bu savaşta düşman karşısında büyük bir sebatla savaşmıştır. Müreysi gazâsında Ensârın sancağı O’nun tarafından taşınmıştır. Hicretin 6 (m. 627) yılında vukû’ bulan Gared gazvesinde orduya erzak olarak on deve yükü hurma vermiştir. Onun bu hizmeti üzerine, Peygamberimiz (aleyhisselâm), “Allahım Sa’d’a ve ailesine rahmet eyle.” diyerek duâ etmiştir. Hazrec

kabilesinden olanlar da “Yâ Resûlallah! Sa’d bin Ubâde, aramızda büyüğümüzdür. Babası da öyle idi. Kuraklık ve kıtlık yıllarında halkı doyururlar, yolda kalanlara da yardım ederlerdi. Misâfirleri ağırlarlar, musîbet ve ihtiyâç zamanlarında yardım yaparlar, kabileleri yurtlarına göçürürlerdi.” dediler. Peygamberimiz (aleyhisselâm) “Câhiliyye devrinde en ileri olanınız, İslâmiyetde de en ileridir.” buyurdu.

Hendek Savaşı yapılmadan önce Peygamberimiz (aleyhisselâm) istişâre için Sa’d bin Muâz ve Sa’d bin Ubâdeyi çağırmıştı. Bu istişâre sırasında, Peygamberimizin (aleyhisselâm) emirlerine uymakta en ufak bir tereddüt göstermeyeceklerini ve müşriklerle savaşmaya, canlarını feda etmeye hazır olduklarını belirtmişlerdir. Bu sırada gösterdikleri sebat ve düşmanla çarpışma husûsundaki kararları karşısında Peygamberimiz (aleyhisselâm) çok memnun olmuştur. Hendek Savaşı’na da katılan Sa’d bin Ubâde (radıyallahü anh) bu savaşta Ensârın sancağını taşımıştır.

Hendek Savaşı’ndan hemen sonra yapılan Benî Kureyza gazâsında bütün orduya yiyecek vermiştir. Hudeybiye antlaşmasında ve Bîat-ı Rıdvanda bulundu. Hayber gazvesindeki ordunun kumandanlarından birisi de Sa’d bin Ubâde (radıyallahü anh) idi. Mekke’nin fethinde de bulundu. Bu sırada sancaklardan birini de o taşıdı. Bundan sonra vukû’ bulan Huneyn gazvesinde Hazrec kabilesinin sancağını taşıdı.

Sa’d bin Ubâde (radıyallahü anh) vefât edinceye kadar canıyla ve malıyla devamlı hizmette ve cihadda bulunmuştur. Medine civarında pek çok arazisi, bağı bahçesi vardı. Evi Medine’nin kenar mahallesinde idi. Mescid-i Nebîye uzak olduğu için orada bir mescid yaptırmıştı. Dedelerinden beri sürüp gelen cömertliklerini müslüman olduktan sonra daha çok arttırmıştır. “Allahım bana cömertlik yapabileceğim mal ver” diye duâ ederdi. Kendisine aid bir kal’a vardı. Orada ikâmet ederdi. Bu kal’ada hergün büyük ziyâfetler verirdi. Herkes oraya gidip, yer içerdi. Eshâb-ı kiram içinde Eshâb-ı Suffa denilen müslümanlardan hergün 80 kişiye yiyecek ve içecek verirdi. Annesi vefât edince, Peygamberimize (aleyhisselâm) gelip, annesinin vefât ettiğini ve nasıl sadaka dağıtması gerektiğini söyleyip “En efdal sadaka hangisidir” diye sorunca Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) “Su dağıtmaktır” buyurdu. Bunun üzerine Sa’d bin Ubâde Medine’de bir kuyu açtırdı. “Sikâye-i âb-ı Sa’d” adını verdiği bu su, kuyusunu müslümanların istifâdesine sundu.

Sa’d bin Ubâde (radıyallahü anh) Medineli Eshâbdan Ensâr arasında en ileri gelen iki şahısdan biri idi. Bütün savaşlara katılan Ensârı bu husûsta çok teşvik etmiştir. Arap kabileleri içinde Ensârdan olan Evs ve Hazrec kabilelerinin İslama çok büyük hizmetleri olmuştur. Savaşlarda çok şehîd vermişlerdir. Sa’d bin Muaz (radıyallahü anh) ve Sa’d bin Ubâde, bu kabilelerin en ileri gelenlerinden idi. Her ikisinin de İslâmiyete hizmetleri ve müslümanlar için gösterdiği fedâkârlıkları akılları şaşırtacak derecede idi. Bu uğurda feda etmedikleri hiçbir şeyleri kalmamıştı. Mallarıyla, canlarıyla hizmet ettiler. Sa’d bin Muaz (radıyallahü anh) Peygamberimiz (aleyhisselâm) hayatta iken vefât etmiştir (Bkz. Sa’d bin Muaz). Onun vefâtından sonra, Ensâr arasında en önde gelen zât, Sa’d bin Ubâde olmuştur. O da dâima İslâmiyete hizmet etmiş, Medineli müslümanları Din-i İslâm için fedâkârlık ve hizmet etmeye teşvik etmiştir. Peygamberimizin (aleyhisselâm) vefâtından sonra, Ensâr tarafından Sa’d bin Ubâde halife seçilmek istenmişti. Hazreti Ebû Bekir’in ve Hazreti Ömer’in Eshâb-ı kirâm’a karşı yaptıkları konuşmaları dinleyen Ensâr da, diğer sahâbiler gibi, Hazreti Ebû Bekir’e bîat edip Onu halife seçtiler. Sa’d bin Ubâde (radıyallahü anh) Hazreti Ebû Bekir’in halifeliği sırasında Medine’de ikâmet etti. Sonra Şam tarafında Havran’a gitti. Ömrünün sonuna kadar orada yaşadı.

Sa’d bin Ubâde (radıyallahü anh) Peygamberimizden (aleyhisselâm) bizzat işiterek hadîs-i şerîf rivâyet etmiş ve hadîs-i şerîf öğrenmekle meşgûl olmuştur. Rivâyet ettiği hadîs-i şerîfleri, kendisinden oğulları Kays bin Sa’d, İshâk bin Sa’d, Sa’îd bin Sa’d, kardeşinin oğlu (yeğeni) Şurahbil bin Sa’îd, Abdullah bin Abbâs, Sa’îd bin Müseyyeb, Emame bin Sehl ve diğer hadîs âlimleri hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir. Rivâyetleri meşhûr hadîs kitaplarından dört sünende yer almıştır.

---

1) El-A’lâm cild-3, sh. 85
2) El-İsâbe cild-1, sh. 30
3) Tabakât-ı İbn-i Sa’d cild-3, sh. 613
4) El-İstiâb cild-2, sh. 597
5) Tehzîb-üt-tehzîb cild-3, sh. 475
6) Ensâb-ül-eşrâf cild-1, sh. 235
7) Vâkıdî, Megâzî cild-2, sh. 547

www.ehlisunnetbuyukleri.com